

مقطع تحصیلی: کاردانی کارشناسی رشته: معماری .ترم: بهمن .سال تحصیلی: ۱۳۹۸-۱۳۹۹
نام درس: طراحی فضای بهداشتی درمانی. نام و نام خانوادگی مدرس:.....سیادتی.....

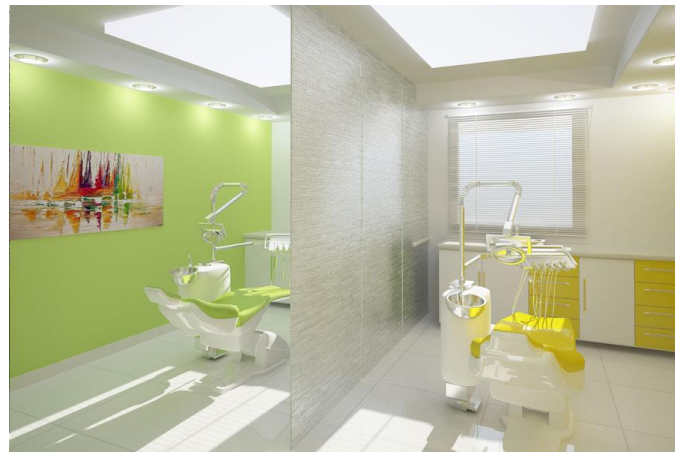
جزوه درس:.. طراحی فضای بهداشتی درمانی مربوط به هفته : سیزدهم چهاردهم پانزدهم

اصول طراحی

دکوراسیون داخلی و چیدن وسایل درون فضاهای درمانی، همچنین رنگ هایی که برای وسایل و دیوارها استفاده میشود و نورهایی که در نورپردازی محیط استفاده میشود در ایجاد روحیه ای شاد برای بیماران بسیار مؤثر است .

بدون شک بیماران مکانی را برای درمان مشکلات دهان و دندان خود بر میگزینند که در آن راحتتر بوده و احساس آرامش بیشتری کنند. علاوه براین، طراحی محیط داخلی مطب با توجه به شرایط روحی پزشک ، در حفظ روحیه شاد او مؤثر خواهد بود و از خستگی و کسالت کار طولانی در یک محیط بسته می کاهد.

تکه تکه کردن فضای مطب

نخست لازم است تعیین کنید از هر فضایی در مطب قرار است برای چه کاری استفاده شود. مثلاً بخشی از فضای مطب به عنوان اتاق انتظار، بخشی برای نصب یونیت‌ها و بخشی برای اتاق کار در نظر گرفته می‌شود. شما باید هر یک از این فضاها را مطابق با استفاده‌ای که قرار است از آن بشود، طراحی کنید. اگر مطب به شکل یک کلینیک است که همزمان چند دندان‌پزشک در آن مشغول به کارند، باید به حفظ آرامش محیط و پرهیز از شلوغی توجه کنید. در حقیقت به دلیل اینکه رفت و آمد بیماران در این فضا زیاد است و ممکن است روی هر یونیت عمل دندان‌پزشکی خاصی انجام شود، لازم است این فضا به نحو مناسبی از یکدیگر جدا شوند.

یکی از مواردی که به حفظ آرامش در چنین محیطی کمک می‌کند آن است که مساحت فضا را نسبت به تعداد دندانپزشکانی که همزمان مشغول به کارند در نظر بگیرید و فضای کافی را برای نصب هر یونیت، نشستن و حرکت کردن هر دندان‌پزشک و دستیار او در نظر داشته باشید. شما می‌توانید حتی از پارتیشن بندی برای جدا کردن این فضاها از یکدیگر استفاده کنید. اگر قرار است در بخشی از مطب کارهای دندانپزشکی اطفال صورت گیرد و یونیت خاصی برای کودکان در نظر گرفته شده است، تلاش کنید این بخش از بخش‌های دیگر مطب که مخصوص کارهایی مانند کشیدن و جراحی دندان برای بزرگسالان است، جدا باشد تا دیدن صدای وسایل و مناظر ترس و اضطراب یا احیاناً بیماران، موجب ترس و نگرانی کودک نشود.

تزریق آرامش به یونیت دندانپزشکی

یونیت دندان پزشکی محلی است که بیمار تمام زمان درمان خود را روی آن می گذراند و در عین حال تمام ترس و اضطراب خود از کارهای دندانپزشکی را در این محل تحمل می کند. یونیت دندانپزشکی با انواع وسایل مانند توربین، آنگل، ساکشن، چراغ و... ممکن است برای کودکان یا بزرگسالانی که برای نخستین بار به مطب دندانپزشکی پا می گذارد، دلهره آور باشد. بنابراین باید به نحوی طراحی و نصب شود که بیمار در آن احساس آرامش و راحتی کند. شما می توانید صندلی دندان پزشکی را مقابل پنجره مطب خود قرار دهید. اگر اتاق مطب شما در طبقه همکف و مجاور حیاط است می توانید از شیشه‌های قوی استفاده کنید و در باغچه روبهروی این پنجره‌های قدی، انواع و اقسام گیاهان سبز و گل ها را بکارید.

اگر اتاق در طبقه ای از ساختمان است که پنجره آن به برگهای درختان باز می شود نیز می توانید منظره ای سرسبز و آرامش بخش را در برابر چشمان بیمارتان روی یونیت دندان پزشکی بکشایید. ولی ممکن است در مواردی مطب در زیرزمین یک ساختمان باشد و اتاقی که قرار است یونیت در آن نصب شود، پنجره ای نداشته باشد؛ در این صورت هم می توانید در مقابل صندلی دندان پزشکی یک تابلو زیبا و آرامش بخش آویزان کنید.

میتوانید آکواریومی با ماهی های مختلف در مقابل یونیت ها تدارک ببینید. تحقیقات مختلف نشان داده اند آب و حرکت آرام ماهی ها در آن می تواند در کاهش اضطراب و نگرانی بیماران مؤثر باشد. گاهی نصب یک تلویزیون در مقابل یونیت هم می تواند مؤثر باشد، چون گاهی بیماران ذهنشان به برنامه ها و تصاویر مشغول و خود به خود ذهنشان از درد و ترس محیط دندان پزشکی به سوی مسائلی دیگر منحرف می شود.

فضاهای مورد نیاز یک مطب دندانپزشکی

یک مطب دندان پزشکی استاندارد باید دارای چه فضاهایی باشد یا به عبارت دیگر شما باید چه اتاق هایی را در مطب در نظر بگیرید.

اتاق انتظار

پذیرش

فضای درمانی

پشتیبانی

به طور کلی هر مطب دندان پزشکی باید مجهز به ۴ فضای کاملا مجزا از یکدیگر باشد. بخش نخست باید به بیماران مراجعه کننده به مطب دندان پزشکی تعلق گیرد.

بیماران محدوده سنی متفاوتی دارند ولی فقط لازم است اتاق انتظار کودکان از بزرگسالان جدا شود. برای اتاق انتظار کودک، می توانید از تصاویر و شخصیت‌های مورد علاقه کودکان را به شکل پوستر روی دیوارها استفاده کنید یا اسباب بازی هایی را برای کودکان در آن قرار دهید.

در این محیط کودکان به دور از محیط پرسروصدا و شکایت بزرگسالان، در کنار همسالان خود خواهند بود و با دیدن همسالانشان که به مطب دندان پزشکی آمده اند، راحت تر با ترس و نگرانی خود کنار می آیند.

بهتر است سرویس بهداشتی جداگانه ای برای کودکان و بزرگسالان نیز در نظر گرفته شود. برای منشی مطب که مسؤلیت پذیرش بیماران و بایگانی پرونده ها را بر عهده دارد نیز باید فضای مناسبی در نظر گرفته شود. قسمت پذیرش باید به گونه ای باشد که در یک سمت مراجعین و در سمت دیگر کارکنان مطب قرار گیرند و در عین حال مراجعه کنندگان بتوانند در حالت ایستاده، نشسته (مخصوص افراد ناتوان و کم توان جسمی) با کارکنان مطب صحبت و فرمهای لازم را پر کنند. فضای سوم فضای درمانی است که شامل اتاق دندانپزشک، لابراتوار و اتاق استریلیزاسیون می شود. شما میتوانید لابراتوار را خارج از محدوده و در راهروی مطب طراحی کنید یا آن را با یک در از اتاق درمان جدا کنید. برخی دندانپزشکان ترجیح میدهند از یک لابراتوار در سطح شهر استفاده کنند.

بخش آخر از فضای مطب مخصوص امور پشتیبانی است که شامل سرویس بهداشت کارکنان و تعویض لباس، آشپزخانه ای کوچک برای کارکنان و انبار مواد و وسایل خواهد شد. تلاش کنید برای کنترل عفونت، امکانات شستشوی روپوش ها را در همان محیط فراهم کنید تا کارکنان مجبور نباشند لباس ها را همراه خود برای شستشو به خانه یا خارج از محیط درمانی منتقل کنند.

بازی رنگ و نور

رنگ، نور و آب می توانند به شما در ایجاد محیطی شفاف و زنده در مطب کمک کنند. شما باید در درجه اول به این نکته توجه کنید که کارفرما به چه رنگ هایی علاقه مند هست؟ آیا ترجیح می دهد از رنگهای ملایم برای دیوارها و یونیت استفاده کنید یا از رنگ های انرژی بخشی استفاده کنید که روحیه و شادی را در پزشک و بیماران القا می کنند. بدون شک برای طراحی اتاق انتظار کودک استفاده از رنگهای شاد بسیار اهمیت دارد. در انتخاب رنگ بندی مطبتان باید به هماهنگی رنگ ها با یکدیگر دقت داشته باشند. استفاده از رنگ های روشن مانند آبی ملایم یا کرم فضای مطب را وسیع تر جلوه می دهند بنابراین اگر مطب کوچک است که ممکن است دلگیر به نظر برسد، می توانید از این رنگ های روشن برای دیوارها استفاده کنید. استفاده از آئینه نیز می تواند به بزرگتر جلوه دادن مطب کمک کند. رنگهای ملایم همچنین می توانند در آرامش درونی بیماران تأثیر داشته باشند.

بهتر است از یک رنگ برای اتاق انتظار و اتاق درمان استفاده کنید. در این شرایط بیماران قبل از ورود به اتاق درمان با آن رنگ در اتاق پذیرش آشنا شده و انس گرفته و بهتر با محیط کنار خواهند آمد. شما همچنین می توانید از یک زمینه رنگی برای اتاق انتظار و اتاق درمان استفاده کنید و فقط درجه تیرگی و روشنایی این رنگ را در دو اتاق، متفاوت در نظر بگیرید. از استفاده مطلق از نور سفید یا زرد خودداری کنید و با ترکیب این دو رنگ با نصب لامپ های مناسب، نوری شبیه نور روز را به وجود آورید. انتخاب رنگ دندان برای انواع کامپوزیت ها و چینی ها در این شرایط و در این نور آسانتر و صحیح تر است. همچنین استفاده از گیاهان طبیعی طراوت و تازگی را به کلینیک شما میآورد و در القای حس آرامش مؤثرند.

راهنمایی برای انتخاب رنگ مناسب مطب دندانپزشکی

آیا میتوانید دنیای اطراف خود را بدون وجود هیچگونه رنگی تصور کنید؟ هر رنگ تأثیر فیزیکی و روحی خاصی را بر روی بیننده میگذارد و افراد واکنش های متفاوتی نسبت به رنگهای مختلف از خود نشان میدهند. محققان تاکنون نتوانسته اند یک سیستم منسجم جهانی که قادر به دسته بندی کلیه واکنشهای افراد نسبت به رنگ های مختلف باشد را پایه ریزی نمایند و معتقدند که عکس العمل افراد به فاکتورهای متعددی نظیر فرهنگ، جنسیت، سن، موقعیت احساسی و ذهنی، تجربه های خاص فردی بستگی دارد. البته نوع و شدت این واکنش ها نیز منحصر بفرد است. روانشناسی رنگها یک شاخه نظری نیست که تنها به بخش آکادمیک محدود شود، بلکه گستره تحقیقات این حوزه در زندگی روزمره عموم مردم نمود پیدا می کند. روانشناسی رنگ ها در دنیای تجاری امروز حائز اهمیت است و میتوان اظهار داشت که هر چیزی را که در اطراف خود میبینیم به گونهای در ارتباط مستقیم با این علم است.

چرخه رنگ

نگاهی به رنگ هایی که در زیر لیست کرده ایم بیندازید، چند ثانیه صبر کنید و با خود بیندیشید که هر کدام از آنها چه احساسی در شما ایجاد می کنند، بعد هم ادامه مطلب را بخوانید تا ببینید واقعیت چیست. این امکان وجود دارد که با تغییر حالت درونی، ویژگی های فردی، و سایر فاکتورهای آماری برخی احساسات فردی دستخوش دگرگونی قرار گیرد. به عنوان مثال اگر کسی در اعماق اقیانوس ها گیر افتاده باشد و تا مرز غرق شدن پیش رفته باشد، به احتمال زیاد آبی به عنوان رنگ آرامبخشی برای او به شمار نمی رود. از سوی دیگر یک دختر خانم ۸ ساله از هر رنگی بجز صورتی ایراد می گیرد. حال اجازه دهید نگاهی به ۸ رنگ اصلی مداد رنگی داشته باشیم.

قرمز

قرمز یکی از رنگ هایی است که اکثر افراد ارتباط قوی با آن برقرار می کنند و واکنش شدیدتری نسبت به آن نشان می دهند. احساساتی نظیر قدرت، رشادت، تخطی و هیجان به آن نسبت داده می شود. قرمز ضربان قلب را افزایش داده و میزان انرژی را بالا می برد؛ و تنها هاله هایی از رنگ قرمز بر روی هر چیزی می تواند توجه بیننده را به آن جلب نماید. چه علامت خطر، چه گل رز، به هر حال قرمز آنجاست تا حواس شما را به خود جلب کند و چشمانتان را خیره سازد.

نارنجی

نارنجی هم می تواند واکنشهای جدی را برانگیزاند. افراد در برابر نارنجی دو واکنش نشان میدهند: یا عاشق آن می شوند یا از آن متنفر میشوند نارنجی اصولاً با زرق و برق، اشتعال، توانایی، انرژی، گرما، و آسایش در ارتباط است.

زرد

زرد رنگ خوشحالی، شادی، خرسندی و سعادت‌مندی است. مردم اصولاً با مشاهده این رنگ اشتیاق، وجد و سرور، انرژی، خوش بینی، نیک اندیشی و شور را تجربه می‌کنند. برخی از ترکیبات و سایه های زرد می‌توانند فرد را از نظر ذهنی تحریک کرده و خالقیت او را افزایش دهند، اما از طرفی برخی از ترکیب های زرد نیز وجود دارند که ممکن است سبب ایجاد ترس، وحشت، اضطراب، و نگرانی شوند.

سبز

سبز بیشتر برای به تصویر کشیدن عناصر سمبلیک مورد استفاده قرار می‌گیرد و بعد از آبی دومین رنگ پر طرفدار در میان عموم افراد است. سایه های طبیعی سبز حس تازگی، طراوت، نو شدن، تعادل، آرامش، و تسکین را به افراد القا می‌کند. ترکیب نادرست سبز ممکن است احساساتی نظیر بی حالی و ناخوشی، را در فرد ایجاد کند. به طور کلی سبز معمولاً نماد مفاهیمی نظیر: صلح، افتخار آفرینی، خوششانسی و باروری و حاصلخیزی است.

آبی

اکثریت قریب به اتفاق مردم موافقند که: «آبی بهترین رنگ» است. شاید به آن خاطر باشد که مشاهده این رنگ سبب ایجاد هورمون های شیمیایی خاصی در بدن میشود که آرامش با آن ارتقاء می‌بخشند. آبی اصولاً احساساتی نظیر: اعتماد، اطمینان، صداقت، وفاداری، منطق، آرامش، سکون و سکوت، توجه و تمرکز همراه است. باید توجه داشت که برخی از ترکیبات رنگ آبی اثرات پویاتر و پرتحرک تری دارند و برخی از آنها سردتر و دور از دسترس مینمایند. در برخی پژوهشها اثبات شده که آبی توانایی کارمندان و ورزشکاران را نیز افزایش میدهد.

بنفش

حد تعادلی میان انرژی بنفش عموماً و هیجان قرمز و آرامش و سکون آبی ایجاد می‌کند. گاهی برخی از سایه روشن های بنفش ذهن افراد را درگیر می‌کند و آنها را مضطرب کرده و از آنها افراد درون گرای افراطی می‌سازد و از اینرو به سوی کسب عرفان، معرفت، دانش پیش می‌رود.

مشکی

مشکی یک رنگ کاملاً قدرتمند است و با خود سلطه طلبی و قدرتمندی را به ذهن القاء می‌کند. در برخی از فرهنگ ها این رنگ افراد را به یاد از دست دادن جان عزیزان شان میاندازد.

قهوه ای

قهوه ای احساس سادگی، طبیعی بودن، ثبات، استحکام، استواری، و پایداری را ایجاد می‌کند. مردم اصولاً به رنگ قهوه‌های اطمینان دارند و به آن اعتماد می‌کنند. در زندگی روزمره با رنگهای بسیار زیاد دیگری نیز برخورد می‌کنیم و این موارد تنها چند نمونه از رنگ های اصلی تر بودند. رنگ ها را میتوان نسبت به میزان اشباع شدگی (به این معنا که یک رنگ تا چه اندازه تیره

—پر رنگ و یا روشن—کمرنگ— هستند (و همین طور شفافیت) به این معنا که چه مقدار مات و براق هستند) نیز به گروه های دیگری تقسیم کرد.

مطب و رنگ

روانشناسی رنگ ها می تواند فاکتور مهمی هم در فضای داخلی و هم در فضای خارجی مطب ها به شمار رود. به عنوان مثال اگر قصد آرامش بیشتر در بیماران خود دارید یکی از بهترین کارهایی که می توانید برای جذب بیماران بیشتری انجام دهید رنگ کردن است.

ابتدا اجازه دهید در مورد فضای خارجی بحث کنیم. اصلا مهم نیست که شما تا چه اندازه عاشق رنگ نارنجی یا بنفش هستید، اما به هیچ وجه برای رنگ کردن نمای خارجی مطب خود از آنها استفاده نکنید. همچنین رنگ نمای خانه های اطراف نیز مهم با آنها هستند و رنگ مطب باید حتما هماهنگی داشته باشد. خانه ای که نمای آن رنگ نامتعارفی داشته باشد میتواند زیبایی کل خانه های محله را بگیرد.

پیشنهاداتی برای انتخاب رنگ

سفید، استخوانی، آبی، گرم، بژ، سبز و زرد

در انتخاب رنگ در و پنجره نیز باید دقت کنید. اگر آنقدر بودجه ندارید که کل مطب را رنگ کنید، بهتر است فقط درها و پنجره ها را رنگ کنید. در این میان درب ورودی از سایر بخشها مهم تر است. رنگ آنرا از میان خانواده رنگ های گرم انتخاب کنید که هر کس وارد مطب میشود با دیدن درب ورودی خوش آمد گرمی را احساس کند. آجری، قهوه‌های سوخته و آبی و سبز پر رنگ جزء بهترین گزینه ها محسوب میشوند.

در فضای داخلی هم همین مطالب صدق می کنند. رنگ های روشن و خنثی اتاق را روشنتر و بزرگتر جلوه میدهند و مثل همیشه سفید جزء اولین گزینه هاست. مشاهده رنگهای مختلف در مطب و تأثیر آنها بر روی حالات فردی پیش از انتخاب رنگ برای فضای داخلی مطب حتما به مبحث روانشناسی رنگها توجه داشته باشید. با این کار هم حالت های روانی بیماران تعدیل میگردد و هم هر کس وارد مطب میشود احساس صمیمیت بالاتری را دریافت می کند.